

Richard Russo

Brug der zuchten

Vertaald door Hans Vierdag

SIGNATUUR

2011

Berman Court

Laat ik beginnen met de feiten.

Mijn naam is Louis Charles Lynch en ik ben zestig jaar. Al meer dan veertig jaar ben ik de toegewijde hoewel niet bepaald opwindende echtgenoot van dezelfde, lieve vrouw. Ik ben de trotse vader van Owen, onze zoon, die nu zelf een volwassen, getrouwde man is. Owen en zijn vrouw hebben geen kinderen. Jammer genoeg ziet het ernaar uit dat dit zo zal blijven.

Toen we pas getrouwd waren, dachten we dat we gezegend zouden worden met de geboorte van een dochter. Helaas kreeg mijn vrouw een miskraam toen ze in de vierde maand van haar zwangerschap betrokken was bij een auto-ongeluk. Het is al lang geleden gebeurd, maar Sarah en ik denken nog vaak aan dit kind.

Ik woon al mijn hele leven in hetzelfde stadje in het noorden van de staat New York. Volgens mij zijn tegenwoordig nog maar weinig mensen zó honkvast. Voor mijn vrouw geldt dat overigens wel. Haar ouders verhuisden naar Thomaston toen ze nog klein was. Ze heeft dus maar weinig herinneringen aan de tijd daarvoor.

Sommige mensen kijken ons vol medelijden aan wanneer ze horen hoe we onze jaren hebben doorgebracht. Ze vinden het zielig dat ons leven zo weinig avontuurlijk is. Eveneens zijn ze ervan overtuigd dat een bestaan dat geografisch zo begrensd is, ongetwijfeld onaangenaam en onbevredigend moet zijn. Wanneer ik ze dan verzeker dat ons leven wel degelijk aangenaam en bevredigend is, kijken ze ons meewarig aan. Aan hun spottende glimlach te oordelen, geloven ze vast dat we onszelf voor de gek houden. Op die manier hoeven we immers niet na te denken over alles wat we hebben gemist.

Fijntjes wijs ik er dan op dat vroeger de meeste mensen beperkt werden door geografische grenzen. Bovendien kan levensgeluk ook door heel veel andere dingen worden beïnvloed: ziekte, armoede,

domheid, eenzaamheid en gebrek aan vertrouwen – om er maar eens een paar te noemen.

Het is aannemelijk dat mijn vrouw meer zou hebben gereisd als ze met iemand anders was getrouwd. Zoals ik al zei, ben ik een saaie, maar trouwe en standvastige levensgezel. Mijn weerstand tegen een zwerversbestaan is daar het zoveelste voorbeeld van.

Mijn vrouw heeft mijn argumenten – filosofische en andere – om nergens heen te gaan altijd rustig aangehoord. Voor haar komen ze allemaal op hetzelfde neer: mijn aangeboren neiging tot weloverwogen passiviteit. Vermoedelijk heeft ze nog gelijk ook. Toch denk ik niet dat Sarah in ons huwelijk ongelukkig is geweest. Ze houdt van mij, onze zoon en, naar ik aanneem, van ons leven samen. Dat heeft ze me trouwens een tijdje geleden zelf verteld, toen we vreesden dat aan haar leven een einde zou komen. Ziek van bezorgdheid heb ik haar toen gevraagd of ze spijt had van het eenvoudige, maar comfortabele leven dat we samen hebben opgebouwd.

De laatste tijd doen we het een stuk rustiger aan. En je kunt nou niet bepaald zeggen dat we het altijd gillend druk hebben gehad. We hebben simpelweg nooit de drang gehad om meer van de wereld te ontdekken, omdat ons leven in Thomaston zo vol en veeleisend was. Naast de kruidenierszaak die we van mijn ouders hebben geërfd, bezitten we nog twee buurtwinkels die we zelf beheren. Mijn zoon noemt dit droogjes het ‘Lynch Imperium’. Ofschoon het uitbaten van deze drie zaken niet overweldigend moeilijk is, gaat er wel belachelijk veel tijd in zitten. Wat dat betreft lijkt elke winkel precies een huisdier dat weigert zindelijk te worden, en er een hekel aan heeft als je hem alleen laat.

Hoewel ik dus al heel veel tijd kwijt ben aan de winkels, zit ik ook nog in allerlei commissies. Hierdoor bemoei ik me met zoveel burgerlijke zaken dat ik recentelijk de bijnaam Meneer de Burgemeester heb gekregen. Een eerbetoon aan mijn inzet voor de inwoners van deze stad, maar ik ben me ervan bewust dat die naam vaak met milde spot wordt uitgesproken.

Sarah vindt dat mensen misbruik maken van mijn vriendelijke karakter en van mijn bereidheid altijd geduldig naar iedereen te luisteren, zelfs als het overduidelijk is dat ze niets te zeggen hebben. Ze maakt zich zorgen, omdat ik steeds vaker pas laat in de avond thuiskom.

Meestal ben ik dan ook nog eens in een slecht humeur, omdat de koek die we als burgers te verdelen hebben steeds kleiner wordt, ter-

wijl de behoeftes van onze gemeenschap almaar groter worden. Elk jaar worden de discussies over hoe we de verminderde, en nog steeds slinkende baten moeten verdelen feller. In mijn ogen gedragen de deelnemers aan die twistgesprekken zich onbeleefd en oneerbiedig.

Volgens mijn vrouw is het hoog tijd dat de jongere generatie haar deel van de verantwoordelijkheid op zich neemt. Dan kunnen zij eens voelen hoe het is om tijdens langdradige vergaderingen voortdurend te worden bekritiseerd.

Eigenlijk ben ik het hartgrondig met haar eens. In de praktijk komt het er echter op neer dat ik nog maar net bij de ene commissie heb opgezegd, of ik laat me alweer overhalen plaats te nemen in de andere.

Veel kan Sarah me trouwens niet verwijten. Totdat ze ziek werd, was ze zelf lid van allerlei besturen en comités.

Ondanks deze bekende ingesleten patronen, zal het vaste ritme van ons volwassen leven weldra ernstig worden verstoord. Geheel tegen mijn aangeboren neiging om op één plaats te blijven in, gaan mijn vrouw en ik op reis. Ik heb nog maar een maand om me aan te passen aan deze enorme verandering en me geestelijk voor te bereiden op het verlaten van mijn geliefde dagelijkse routine. Ik zal vooral het lopen van mijn rondjes, zoals ik ze noem, missen. Deze wandelingen voeren me dagelijks door zo'n beetje alle buurten van de stad.

Volgens mij is een maand voorbereiding veel te kort voor een gewoontedier als ik, maar toch heb ik met het plan ingestemd. Ik heb pasfoto's laten maken, op het postkantoor een aanvraagformulier ingevuld en alle benodigde documenten voor het aanvragen van een paspoort naar Binnenlandse Zaken gestuurd. Dit alles onder het waakzaam oog van mijn vrouw en zoon, die er allebei van overtuigd zijn dat ik, gedreven door mijn levenslange afkeer van reizen, onze plannen zal saboteren. Vooral Owen heeft niet veel vertrouwen in zijn vader. Alsof ik zijn moeder ook maar iets zal ontzeggen, na alles wat ze de laatste tijd heeft moeten doorstaan.

'Let goed op hem,' raadt hij zijn moeder aan, waarbij hij mij met – hopelijk geveinsde – achterdocht opneemt. 'Je weet waar hij toe in staat is.'

Italië, we gaan naar Italië. Eerst naar Rome, dan naar Florence en ten slotte naar Venetië.

Sinds ik ermee heb ingestemd, verschanst mijn vrouw zich achter een muur van reisboeken die ze als een bezetene bestudeert.

'*Aqua alta*,' zei ze gisterenavond, nadat ze eindelijk het licht had uit-

gedaan. In het donker klonk haar stem vertrouwd dichtbij. Ze pakte mijn hand en kneep er even in. 'In Venetië heb je iets wat aqua alta heet. Dat betekent hoog water.'

'Hoe hoog?' vroeg ik.

'De *calles* lopen onder.'

'Wat is een *calle*?'

'Als je zelf ook eens iets zou lezen, zou je weten dat ze in Italië straten *calles* noemen.'

'Waarom zouden we dat allebei moeten weten?' vroeg ik. 'Jij bent toch bij me? Ik ga heus niet alleen.'

'Als de aqua alta heel erg is, staat het hele San Marco onder water.'

'De hele kerk?' zei ik verbaasd. 'Hoe hoog is die wel niet?'

Luid zuchtend repliceerde ze: 'San Marco is geen kerk, het is een *piazza*. Piazza San Marco. Moet ik je nou ook nog uitleggen wat een *piazza* is?'

Eerlijk gezegd wist ik heus wel dat *calles* straten waren en had ik ook de uitleg over wat aqua alta betekende niet echt nodig. Maar mijn koppige onwetendheid over alle zaken die met Italië te maken hebben, is zo langzamerhand een spelletje tussen ons geworden, waaraan we allebei plezier beleven.

'Waarschijnlijk hebben we laarzen nodig,' zei mijn vrouw.

'We hebben laarzen.'

'Rubberlaarzen. Aqua alta-laarzen. Er gaat een alarm af.'

'Wat? Er gaat een alarm als je de verkeerde laarzen aanhebt?'

Prompt gaf ze me onder de dekens een schop. 'Nee, om je te waarschuwen dat het hoog water wordt. Zodat je je laarzen kunt aantrekken.'

'Wie kan er nou op die manier leven?'

'Venetianen.'

'Misschien blijf ik wel liever in de auto wachten tot het water weer is gedaald.'

Weer een schop. 'Geen auto's.'

'O, ja, geen auto's.'

'Lou?'

'Geen auto's,' herhaalde ik. 'Ik heb het nu helemaal door. Ze hebben *calles* in plaats van straten. En in die *calles* mogen geen auto's rijden, niet één.'

'We hebben nog niets van Bobby gehoord.'

Onze oude vriend, hij was de derde musketier in ons laatste jaar op de middelbare school. Lang, heel lang geleden is hij uit onze stad

weggegaan. Ze had me er niet aan hoeven herinneren dat we geen antwoord van hem hadden gehad.

‘Misschien is hij verhuisd,’ zei ik optimistisch. ‘Wie weet woont hij niet eens meer in Venetië.’

‘Wie weet wil hij ons liever niet ontmoeten.’

‘Hoezo? Waarom zou hij ons niet willen ontvangen?’

Ik voelde dat mijn vrouw in het donker haar schouders ophaalde.

‘Hoe gaat het met je verhaal?’ vroeg ze. De speelse ondertoon was uit haar stem verdwenen.

‘Wel goed. Ik ben al geboren. Een chronologische aanpak is bij dit soort dingen het beste, denk je ook niet?’

‘Ik dacht dat je over de geschiedenis van Thomaston zou schrijven.’

‘Het gaat over Thomaston, maar ook over mij.’

‘En ik dan?’ vroeg ze, terwijl ze mijn hand weer vastpakte.

‘Nog niet. Ik ben zelf nog maar een baby, dus jij woont nog in het zuiden van de staat. Uit het oog, uit het hart.’

‘Je zou toch kunnen liegen en zeggen dat ik naast je woonde? Op die manier zouden we vanaf het begin bij elkaar zijn.’ Haar stem klonk weer vrolijk.

‘Ik zal erover nadenken,’ zei ik. ‘Maar dan heb ik wel een probleem met onze echte burens. Die moet ik dan op straat zetten.’

‘Dat wil ik niet op mijn geweten hebben.’

‘Maar het is wel verleidelijk om te liegen,’ gaf ik toe.

‘Waarover dan?’ Ze gaapte. Over enkele minuten zou ze in slaap vallen en vredig, zacht snurkend, naast me liggen.

‘Over alles.’

‘Lou?’

‘Ja?’

‘Beloof me dat het geen obsessie wordt.’

Het is waar dat ik licht obsessief ben. ‘Daar zal ik voor zorgen,’ beloofde ik.

Er is nog een andere reden waarom mijn vrouw waakt tegen mijn dwangneuroses. Haar vader, die Engelse les gaf op onze middelbare school, verdeed hele zomers met het schrijven van een roman. Uiteindelijk had hij meer dan duizend pagina's met dicht op elkaar staande regels vol getypt, en nog was het niet af.

Zelf voel ik me meer aangetrokken tot kortere teksten. Zo lees ik bijvoorbeeld de laatste tijd dagelijks de rouwadvertenties. Mijn vrouw vindt het maar niks dat ik 's morgens bij mijn kopje koffie als eerste dat deel van de krant opensla. Maar als je zestig bent, raak je

nou eenmaal in deze dingen geïnteresseerd, nietwaar? De dood is geen obsessie, het is de realiteit.

Vorige maand las ik over de dood, alweer als gevolg van een auto-ongeluk, van een man wiens leven sinds mijn jeugd met het mijne verstrengeld is geweest. Ik heb het rouwbericht in de envelop geschoven waarin de brief van mijn vrouw aan onze oude vriend Bobby zat. De brief waarin ze vertelde over onze reisplannen. Bobby zal zich deze man goed kunnen herinneren.

Rouwadvertenties gaan volgens mij niet zozeer over de dood, maar meer over de rare kronkels die ons levenspad soms volgt. Alleen de dood kan ons laten zien of hier misschien toch een patroon in zit. Als je zestig bent, heb je behoefte aan vaste patronen.

‘Ik denk dat een pagina of vijftig wel voldoende is, hooguit honderd. En ik heb ook al een titel: *Het saaiste verhaal van de wereld*.’ Toen er geen antwoord kwam, keek ik opzij.

Haar ademhaling was rustig en aan haar trillende oogleden kon ik zien dat ze haar ogen gesloten had.

Het is natuurlijk best mogelijk dat Bobby ons, zijn oudste vrienden, niet wil zien. Zoals Sarah me vaak genoeg helpt herinneren, hecht niet iedereen zoveel waarde aan het verleden als ik. Wanneer ze dat zegt, bedoelt ze ongetwijfeld dat niemand er zo over kan doordrammen als ik. Volgens haar denkt niemand zo vaak aan het verleden, en niemand anders begint er in bijna elk gesprek over zonder dat daar enige aanleiding voor is. Als ik mijn universitaire studie had afge maakt, zoals mijn moeder zo graag had gewild, dan had ik zeker ook geschiedenis gekozen. In dat geval had ik een gegronde reden gehad voor mijn verlangen om altijd maar achterom te kijken. Maar Bobby, die op zijn achttiende uit onze stad, staat en natie is weggevlucht, zal vermoedelijk weinig behoefte hebben aan een uitstapje naar het verleden. Na zo’n beetje in heel Europa te hebben gewoond, is hij ons ongetwijfeld straal vergeten. Ik maak een grapje over mijn ‘saaiste verhaal van de wereld’, maar voor Bobby ligt deze titel waarschijnlijk zeer dicht bij de waarheid. Ik zou zijn brieven erbij kunnen pakken, maar dat is overbodig. Ik weet uit mijn hoofd wat erin staat. Elke keer als ik hem schreef dat iemand die we als jongens goed hadden gekend, was getrouwd – of gescheiden, of gearresteerd, of gediagnosticeerd, of gestorven – antwoordde hij beleefd dat hij de brief had ontvangen, en verder niets. Op mijn nieuwtjes reageerde hij nooit met een verzoek om meer informatie. Ook vroeg hij nooit of ik nog weleens iets van die-of-die hoorde. Toch weet ik zeker dat Bobby ons

graag wil zien, en dat het hem niet helemaal koud laat hoe het met ons gaat.

Laat ik het maar eerlijk toegeven: ik moet vaak aan hem denken.

Mijn vader heette Louis Patrick Lynch, Big Lou voor zijn vrienden. Door mij de naam Louis Charles, Charles naar mijn moeders vader, te geven, hoopten mijn ouders dat ook ik door iedereen Lou zou worden genoemd. Maar tijdens mijn eerste dag op de kleuterschool – Cayoga Elementary School – kreeg ik een bijnaam waar ik nooit meer van af ben gekomen.

Op het presentielijstje van Miss Vincent stonden de voornamen van haar leerlingen, hun middelste initialen en natuurlijk hun achternaam. Bij mijn naam stond dus Louis C. Lynch. Als ze die ochtend deze naam correct had uitgesproken, zou ik een totaal andere jeugd hebben gehad. Hoewel ik natuurlijk niet met zekerheid kan zeggen dat dan niet iemand anders later dezelfde fout zou hebben gemaakt.

Miss Vincent kende mijn vader. Je kunt het haar dus niet echt kwalijk nemen dat ze ervan uitging dat ook ik Lou heette. Had ze gewoon ‘Lou Lynch’ gezegd, dan was er nog niets aan de hand geweest. Maar om de een of andere reden las ze ook mijn middelste initiaal hardop voor. Ze zei dus: ‘Lou C. Lynch.’

Meteen stak ik mijn hand in de lucht om aan te geven dat ik aanwezig was.

De andere kinderen draaiden zich om in hun banken, en ik zag aan hun verbaasde gezichten dat er iets niet in orde was. Iets wat ik kennelijk als enige had gemist.

Nog steeds had het goed kunnen aflopen, als Miss Vincent was doorgedaan met het voorlezen van de volgende naam op de lijst. Door de onrust in de klas aarzelde ze een moment. Vluchtig keek ze nog een keer naar mijn naam, en besefte opeens wat ze daarnet had gezegd.

Op dat moment riep iemand achter in de klas: ‘Is zijn naam Lucy?’

Na school vertelde ik mijn moeder dat iedereen me de hele dag had uitgelachen en me Lucy had genoemd.

Ze knikte en concludeerde met een diepe droevige zucht: ‘Kinderen kunnen zo wreed zijn. Je kunt beter niet laten merken dat ze je kwetsen. Dan vergeten ze het vanzelf.’

‘Hoe dan?’ vroeg ik, omdat ik werkelijk wilde weten hoe ik ervoor kon zorgen dat ze niets aan me zouden merken.

‘Gewoon net zo hard met ze mee lachen,’ was haar voorstel, hoewel ze vermoed moet hebben dat ik dat nooit zou kunnen.

Mijn vader wist zeker dat dit een onmogelijke opgave voor me was. Toen ik hem het verhaal vertelde, stonden zijn ogen meteen vol tranen. ‘O, doe me een lol, Lou,’ riep mijn moeder toen ze zijn waterlanders zag.

Zou hij zich rot hebben gevoeld omdat ik op mijn eerste schooldag was gepest, of schuldig omdat hij en mijn moeder niet van tevoren aan de gevolgen van mijn naam hadden gedacht? Of wist hij op dat moment al iets wat mijn moeder over het hoofd had gezien? Name-lijk dat mijn klasgenoten dit nooit zouden vergeten en nooit genoeg zouden krijgen van de flauwe grap. Als hij vreesde dat ik de rest van mijn leven ‘Lucy’ zou worden genoemd, dan had hij gelijk. Dat is inderdaad gebeurd.

Iemand die niet erg in geschiedenis is geïnteresseerd, veel van kunst houdt, of aan kankeronderzoek doet, zal nooit van Thomaston, New York hebben gehoord. De stad is vernoemd naar sir Thomas Whitcombe, bekend van de Frans-indiaanse oorlog. Onze andere lokale beroemdheid is de schilder Robert Noonan. Hij is dan wel in Thomaston opgegroeid, maar op zijn achttiende was hij al vertrokken en hij heeft zijn gehele volwassen leven in het buitenland gewoond.

Zoals gezegd, op deze twee min of meer bekende namen na is het zeer onwaarschijnlijk dat iemand Thomaston kent. Tenzij het bekende kankeronderzoek een belletje doet rinkelen. Toen de statistieken uitwezen dat het aantal kankerpatiënten in deze omgeving extreem hoog was, is men gaan onderzoeken wat daarvoor de reden kon zijn. Zoals we allemaal wel vermoedden, was de grootste boosdoener de oude looierij. De werkplaatsen zijn al meer dan dertig jaar gesloten, maar voor die tijd loosde de looierij kleurstoffen en chemicaliën in Cayoga Stream. Deze rivier slingert zich zo’n beetje door heel Thomaston, voordat het water ongeveer acht kilometer naar het zuiden in het Barge Canal stroomt.

Mijn gehele jeugd had de Cayoga bijna dagelijks een andere kleur, afhankelijk van de verf die werd gebruikt. Degenen die goed hadden opgelet bij geschiedenis en gevoelig waren voor metaforen, waren het meest verontrust door de kleur rood.

De bron van onze bescheiden rivier ligt in het Adirondackgebergte. Geschiedkundigen zullen zich herinneren dat er in het jaar voor de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog bij deze bron een slachtpartij plaatsvond die bekend zou worden onder de naam Cayoga Massacre. Om redenen die niet meer te achterhalen zijn, was een garnizoen soldaten, voornamelijk bestaande uit Nederlandse kolonisten

uit Albany, op weg naar Montréal. Opeens werden ze uit het niets aangevallen door een groep Mohawk-indianen die waren opgehitst door de Tories, de plaatselijke conservatieven. Door de totale verrassing van de hinderlaag konden ze zich nauwelijks verzetten, en werden er in een paar uur tijd zo'n tweehonderd soldaten afgeslacht. Volgens de legende vloede er zoveel bloed dat het water van de Cayoga bij de bron in het Adirondackgebergte rood kleurde. Toen de rivier via de akkers naar het zuiden stroomde, had het water nog steeds die kleur. En als je het verhaal mag geloven, bleef het helemaal tot aan Albany felrood. Dat laatste lijkt overigens meer een politiek gemotiveerde uitspraak.

Sommige mensen zijn van mening dat de eigenaars van de oude looierij achter slot en grendel horen, omdat ze immers al het leven in de rivier hebben vernietigd en iedereen die aan de oevers woonde hebben vergiftigd. Misschien hebben ze gelijk, maar ze mogen niet vergeten dat diezelfde looierij ons meer dan een eeuw in leven heeft gehouden. De kleurstoffen die er de oorzaak van waren dat de rivier elke vierde of vijfde dag rood kleurde, zorgden er ook voor dat we 's avonds eten op tafel hadden. Toen ik klein was, waren de mensen juist bezorgd als de rivier níét van kleur veranderde. Want dat betekende dat er zware tijden aan zaten te komen, met minder werk, werktijdverkorting en vaak zelfs ontslagen.

Zonder het te willen toegeven, was iedereen op zijn hoede voor de rivier. Degenen die het konden betalen, bouwden hun huizen zo ver mogelijk bij de oever vandaan. Toen het kankeronderzoek werd gepubliceerd, werd wat we in de dagelijkse praktijk allang wisten bevestigd. Hoe dichterbij je bij de Cayoga woonde, hoe waarschijnlijker het was dat je kanker kreeg. En dan ook nog eens in de meest exotische varianten, waarvan bij ons een onnatuurlijke overvloed aan voorbeelden te vinden was.

We worden dus vergiftigd door datgene wat in onze levensbehoeften voorziet. Zou dat echt waar zijn? Zeg eens eerlijk, wie heeft er nou nog nooit aan die verschrikkelijke mogelijkheid gedacht?

Tegenwoordig is Thomaston een arme stad. Je zou dus niet zeggen dat de allereerste rijkdommen van de nieuwe wereld in onze eigen vallei werden verworven. Net als Gallië is Thomaston in drieën verdeeld. In onze stad zijn die delen trouwens allerminst gelijk. De twee grootste wijken liggen elk aan een kant van – geloof het of niet – Division Street. In East End, waar ik een groot deel van mijn jeugd

heb doorgebracht, woont de lagere middenklasse, terwijl je in West End voornamelijk arme arbeiders vindt. De weinige zwarte families van Thomaston wonen in een buurt in West End die de Hill wordt genoemd. Volgens mijn onderzoek stamt niet één van hen af van de slaven die in Whitcombe Hall werden gehouden. Het is wel zo dat sir Thomas – net als zoveel andere Tories – slaven hield, maar de voorouders van onze zwarte families zijn vlak voor de Eerste Wereldoorlog vanuit het zuiden en het middenwesten hierheen verhuisd.

De derde wijk van Thomaston heet de Borough. Deze ligt in het noordoostelijke deel van de stad, grenzend aan zowel East End als Whitcombe Park. Geografisch gezien is deze buurt kleiner dan East End en West End, en ook wonen er minder mensen. Maar het beetje rijkdom dat er nog in Thomaston over is, heeft zich in deze wijk gevestigd. Uiteraard vind je er de Thomaston Country Club. Ook ligt hier het mooiste park van de stad, met daarin een muziektent voor zomerse buitenconcerten. En natuurlijk staat hier de populairste lagere school (de kinderen van Thomaston hoeven nooit met de bus naar school).

De straten van de Borough zijn breed en begrensd met hoge bomen. Onze huizen staan ver van het trottoir vandaan, en onze gazons en voortuinen worden goed onderhouden. Dat doen we het liefst zelf. Bejaarde inwoners geven de buurkinderen wat geld om in de zomer gras te maaien, in de herfst bladeren bij elkaar te harken en tijdens de lange noordelijke winters sneeuw te ruimen.

De stoepen in de Borough zijn recht en vlak, dus onze kinderen hoeven niet bang te zijn dat ze zich bezeren als ze er met hun fiets of rolschaatsen overheen rijden.

In onze kindertijd maakten we ons niet zo druk over onze veiligheid. Alle jongens droegen 's zomers een korte broek, en we fietsten in onze blote bast door de buurt. Vaak hadden we niet eens schoenen aan! Wanneer je over het stuur vloog, zaten je knieën, ellebogen en voorhoofd onder het bloed.

Nu, tientallen jaren later, kunnen we ons die schaafwonden en blauwe plekken nog goed herinneren. Dus zorgen de ouders van de Borough ervoor dat kinderen goed beschermd op weg gaan, met hightech helmen op hun hoofden en felgekleurde knie- en elleboogbeschermers. Dat onze spruiten in die outfits hartelijk worden uitgelachen door de kinderen van het minder welgestelde East of West End, kan ons niets schelen. We hebben de middelen om onze kinderen te beschermen, en dat zullen we doen ook!

De inwoners van de Borough zijn voornamelijk protestant en conservatief. Echte nakomelingen van Tories als sir Thomas Whitcombe, die zich in onze vallei vestigde en daar zijn enorme huis – de Hall – liet bouwen. In hun trouw aan George III hadden ze het liefst gezien dat het Adirondackgebergte, en nog liever heel Amerika, bewaard zou zijn gebleven als een gigantisch jachtreservaat voor Engelse edellieden.

Mijn schoonvader beweerde altijd dat de vroede vaders van onze stad een vergissing hadden begaan toen ze besloten de Hall in zijn oorspronkelijke glorie te herstellen. Volgens hem hadden ze het pand beter kunnen slopen om plaats te maken voor een discountwinkel. Maar ja, hij had over alles een mening, die meestal niet bepaald traditioneel was. Bovendien is de Hall een paar jaar geleden, toen het eigenlijk al een bouwval was, tot de grond toe afgebrand.

Hoewel we in de Borough in de minderheid zijn, vergeleken bij de oorspronkelijke katholieken en stemgerechtigde democraten in zowel East End als West End, heeft onze stad altijd een republikeinse burgemeester gehad. Het is zelfs zo dat linkse politici uit het zuidelijke deel van de staat onze stad als een verloren gebied beschouwen. Tijdens hun politieke campagnes besteden ze dan ook tijd noch geld aan Thomaston.

Als jongetje uit East End vroeg ik me af hoe het mogelijk was dat een meerderheid werd weggestemd door een minderheid. Mijn vader had hier ook geen verklaring voor, behalve dan dat het nou eenmaal altijd zo was geweest. Mijn moeder wist precies hoe het kwam. Volgens haar kon het verklaard worden aan de hand van vingernagels. Mensen die in de Borough woonden, hadden altijd schone nagels, om de simpele reden dat ze ze nooit vuil maakten. De nagels van de inwoners van West End werden elke dag zo smerig dat ze nooit meer helemaal schoon te krijgen waren. Uiteindelijk gaven deze mensen het dan ook op om ze nog te reinigen. East Enders zoals wij werkten volgens mijn moeder net zo hard. Het zat echter in onze aard onze nagels tot bloedens toe te schrobben met harde borstels en ruwe zeep, net zolang tot ze eruitzagen alsof we ze nooit vuil hadden gemaakt. Het was de menselijke natuur, zo legde ze ons uit. Je wilt jezelf nooit vergelijken met iemand die slechter af is dan jij. En je doet het liefst zaken met iemand die beter af is, omdat je hoopt dat je op een dag zelf ook meer zult hebben.

‘Als je dit begrijpt,’ concludeerde ze, ‘heb je niet alleen door hoe de zaken in Thomaston werken, maar in heel Amerika.’

Ik vroeg of ze dacht dat dit ooit zou veranderen.

Ze opende haar mond om te antwoorden, maar sloot hem meteen weer. 'Als ik dat over twintig jaar nou eens aan jóú vraag,' zei ze uiteindelijk.

Vol enthousiasme ging ik op haar voorstel in, trots bij het idee dat ik over twintig jaar zo slim zou zijn dat ik dan het antwoord zou weten op een vraag die zij nu niet kon beantwoorden. We spraken zelfs een datum af waarop ze mij die vraag zou stellen, en beloofden elkaar dat we het niet zouden vergeten. Maar natuurlijk vergaten we het.

We wonen al heel lang in de Borough, maar je zult in Thomaston niemand tegenkomen die zoveel waarde hecht aan democratie en gelijke rechten als mijn vrouw en ik. Omdat ik zowel in West End als in East End onroerend goed bezit, voel ik me overal in de stad op mijn gemak. Daarbij wandel ik al mijn hele leven door de straten van Thomaston. Zelfs op mijn leeftijd loop ik nog elke dag minstens een uur door de verschillende wijken. Ik word overal herkend en, dat hoop ik althans, vertrouwd en gerespecteerd.

Mijn zoon, die ook al zijn hele leven in onze stad woont, zegt wel eens dat ik met al dat gewandel op een dag mezelf nog eens zal tegenkomen. Hij bedoelt het als grapje, maar op een symbolische manier zit in wat hij zegt een kern van waarheid. Er is haast geen plekje in Thomaston waar ik geen persoonlijke herinneringen aan heb.

Stel dat ik mezelf werkelijk eens zou tegenkomen. Dan zou ik moeten toegeven dat de man die daar voor me staat genadeloos gewoon-tjes is. Net als mijn vader ben ik een grote, zware man. Ik vind het prettig dat ik zoveel op hem lijk. Het is niet in woorden uit te drukken hoeveel ik van hem hield. Zoveel, dat ik het zelfs nu, na zijn dood, niet kan verdragen als iemand iets negatiefs over hem zegt. Laat staan dat ik ooit zelf kritiek op hem zou kunnen hebben. Toch kleeft er ook een nadeeltje aan die gelijkenis met mijn vader. Ik mag gerust zeggen dat ik een intelligente man ben, maar ik moet toegeven dat dit niet aan me te zien is.

Gedurende je leven krijg je vele opmerkingen over jezelf te horen. Vaak blijkt dat er een groot verschil bestaat tussen het beeld dat je van jezelf hebt, en hoe je door de mensen om je heen wordt gezien. Bij mij gaat er in mijn hoofd meer om dan ik onder woorden kan brengen. Waarschijnlijk geldt dit voor meer mensen, want iedereen voelt zich weleens onbegrepen.

Ik ben een verlegen en zwijgzaam persoon. Anderen hebben er wel eens spijt van dat ze te snel hun mening geven, en wensten dan dat ze

een onbeleefde of ondoordachte uitspraak konden terugnemen. Ik heb juist spijt van de dingen die ik níét heb gezegd. Om het nog erger te maken, vormt al dat berouw een soort verbale dam, waardoor ik helemaal niets meer kan zeggen. Tot de dam doorbreekt en ik er, veel te gehaast en over mijn eigen woorden struikelend, opeens van alles uitflap over onderwerpen waar allang niet meer over wordt gesproken. Hierdoor denken de meeste mensen dat ik een beetje dom ben, totdat ze me beter leren kennen en zien dat het wel meevalt. Dit is dus precies dezelfde verkeerde indruk die iedereen ook van mijn vader had.

Ik kan me niet meer herinneren hoe oud ik was toen ik hoorde dat iemand Big Lou Lynch een sukkel noemde. Dit verraste me zo dat ik het woord meteen opzocht in het woordenboek, ervan overtuigd dat ik de betekenis verkeerd in mijn hoofd had zitten. Waarschijnlijk was dit de eerste keer dat ik besepte hoe diep een onvriendelijke opmerking iemand kan raken, en hoe machteloos je staat tegenover zulke insinuaties.

In elk geval heb ik gemerkt dat degenen die me uiteindelijk wel aardig vinden, zich daar een beetje voor schamen. Alsof ze vinden dat ze hun vriendschap met mij aan anderen moeten uitleggen. Hoewel ik zeer geliefd ben, en mensen werkelijk veel van me hebben gehouden – waarschijnlijk meer dan ik heb verdiend – is mijn vader de enige die me zijn hele leven onvoorwaardelijk heeft liefgehad. Dat zal ook wel de reden zijn dat ik nooit iets onaardigs over hem kan zeggen.

Er is nog iets waarin ik duidelijk de zoon van mijn vader ben: we zijn allebei geboren optimisten. Het zit in ons karakter om altijd eerst onze zegeningen te tellen. We hechten meer waarde aan wat ons is gegeven dan aan wat ons wordt onthouden, zelfs als dat wat ons is gegeven maar van korte duur is. Totdat het hem op veel te jonge leeftijd werd ontnomen, heeft mijn vader met volle teugen van zijn leven genoten. Net zoals ik nu intens van het mijne geniet.

Hoewel ik in Thomaston ben opgegroeid, dateren mijn vroegste herinneringen uit de tijd dat we bij mijn moeders ouders inwoonden. Mijn grootouders hadden, ongeveer vijf kilometer ten zuiden van de stad, een klein huisje met een achtertuin die tot aan de Cayoga naar beneden afliep. Het stond ongeveer vijf kilometer ten zuiden van hier. Als in de winter de bomen kaal waren, kon ik vanuit de ramen op de bovenverdieping het water van de rivier zien glinsteren. Ik mocht echter niet aan de oever spelen.

Mijn opa had een auto. Tegen de tijd dat ik 's ochtends wakker werd

in de slaapkamer die ik met mijn ouders deelde, waren mijn opa en mijn vader al naar hun werk vertrokken. Ik kan me nog vaag herinneren dat mijn moeder het maar niets vond dat we zo 'op elkaars lip zaten'. Mijn ouders spaarden totdat ze zelf een etage in de stad konden huren.

Omdat ik geen andere kinderen om me heen had, werd ik een stil en teruggetrokken kind. Mijn moeder was vastbesloten dat ik naar de kleuterschool in de stad zou gaan, waar ik ongetwijfeld snel vrienden zou maken. Ze had een jaar handelsschool gedaan en ze had er alle vertrouwen in dat zodra ik op school zat, ze in de stad parttime werk als boekhouder zou kunnen vinden.

We hadden kennelijk niet veel geld kunnen sparen, want toen het tijd was me in te schrijven voor de kleuterschool, huurden mijn ouders iets in Thomastons West End. De etage lag in een doodlopende straat, genaamd Berman Court. Er stonden maar vijf huizen in Berman Court. Twee aan weerskanten van de straat, en één gebouw van twee verdiepingen op de plaats waar de straat doodliep en scherp hellend afliep naar de Cayoga.

Ik weet nog dat het lang duurde voordat ik begreep dat dit dezelfde rivier was die ik vanuit het raam bij mijn grootouders had gezien. Voor mijn gevoel was dat namelijk een totaal andere wereld dan die waarin we nu waren beland. Mijn nieuwe slaapkamer lag aan de achterkant van het gebouw. Het raam in deze kamer was overweldigend groot. Ik kan me goed herinneren hoe bang ik was dat ik eruit zou vallen, en dan van de steile oever in de rivier zou rollen.

De meeste huizen in onze nieuwe buurt waren achteloos in elkaar geflanste constructies. Vanaf de dag dat ze waren gebouwd, begonnen ze vervaarlijk te verzakken en over te hellen. De schoorstenen zaten vol scheuren, en soms viel er spontaan een stuk af dat dan op de ingezakte veranda van de burens stortte.

Ik ruik nog de bedompte chemische lucht van de Cayoga die voortdurend in ons trapportaal hing. Maar dat was niets vergeleken bij de stank in de appartementen, waar het altijd veel te warm was en de kookluchtjes zich vermengden met de walm van huisdieren die te lang binnen waren gehouden.

Mijn vader was melkboer van beroep. Toen we nog bij mijn grootouders woonden, bracht zijn baantje in de zuivel net genoeg op om ons te onderhouden. Nu dus niet meer, hoewel ik dat destijds niet doorhad.

Ik was juist trots dat iedereen in Thomaston mijn vader leek te ken-

nen, en hem nog aardig vond ook! Overal waar we naartoe gingen, werd hij wel door iemand begroet. Ze toeterden naar hem, of ze riepen iets vanaf de overkant van Division Street, of ze kwamen hem de hand schudden als hij net de kapperszaak uit kwam lopen.

Mijn moeder was bij lange na niet zo populair. Hoewel ik veel van haar hield, vroeg ik me soms af waarom mijn vader met haar getrouwd was. Ze had een hoekige bouw en was broodmager. Als ze fronste – en dat deed ze vaak – raakten haar wenkbrauwen elkaar. Op oude foto's is te zien dat ze ook als kind niet echt mooi was. Ik wil nou ook weer niet zeggen dat ze spuuglelijk was, eerder zo'n meisje dat niemand opviel. Ook in haar volwassen jaren leek het voortdurend alsof mensen haar niet helemaal thuis konden brengen. Als iemand bij het begroeten aarzelde, zei ze meteen haar naam. Het leek alsof ze volkomen begreep dat de twijfelaar haar niet meteen herkende en ze hem zo snel mogelijk uit zijn hachelijke situatie wilde redden. Ik heb het altijd jammer gevonden dat ze niet het goedgelumde, joviale karakter van mijn vader had. Dan hadden ze haar in elk geval herkend aan haar uitstekende humeur.

Toen we naar Berman Court waren verhuisd, ging mijn moeder wat bijverdienen met thuiswerken. Wanneer mijn vader was vertrokken om zijn melkroute af te werken, verzorgde zij de boekhouding voor enkele kleine plaatselijke bedrijven. Dit extra inkomen was hard nodig. Mijn vader stond in die tijd namelijk bekend als een gul man. 'De grote jongen uithangen,' noemde mijn moeder zijn eeuwige bereidheid om iedereen geld te lenen, of voor iemand een kop koffie te betalen. Ik besepte nog niet dat we arm waren, maar ik herinner me wel dat mijn ouders vaak woorden hadden over geld.

Mijn vader vond het heerlijk de straatverkopen in de buurt af te scharrelen, en dan voor een kwartje of vijftig cent spulletjes te kopen. Hij hield bij hoog en bij laag vol dat de dingen die hij had gekocht veel meer waard waren dan wat hij ervoor had betaald. Mijn moeder dacht daar heel anders over en vond het maar waardeloze rommel die we totaal niet nodig hadden. Als iemand een dollar vroeg voor een autoband waar nog een beetje profiel op zat, dan kocht hij hem. En dat terwijl we in die tijd niet eens een auto hadden! De melkwagen waar hij voor zijn werk in reed, mocht hij niet voor privédoeleinden gebruiken. Wel had hij toestemming om er op zaterdagmiddag, als zijn dienst erop zat, mee naar de A&P te rijden, de grote supermarkt buiten de stad, om boodschappen te doen.

'Ik ken een mannetje dat me daar makkelijk drie of vier dollar voor

geeft,' zei hij, terwijl hij de autoband trots voor mijn moeder ophield. Meestal had hij daarin nog gelijk ook.

Als hij weer eens van zo'n rommelmarktje thuiskwam met wat mijn moeder steevast als 'troep' omschreef, bekeek ze het met een kritische blik en vroeg: 'Waar heb je dat in vredesnaam voor gekocht?'

'Voor een kwartje,' antwoordde hij dan.

Mijn moeder noemde het 'belastingen op onnozelheid', maar voor mijn vader was de lotto, of het voor vijftig cent meespelen in de loterij van de Rotary, onweerstaanbaar. Als hij won, en dat gebeurde best vaak, voelde hij zich weer even gerechtvaardigd, zelfs als wát hij won volkomen onbruikbaar was.

'Als de eerste prijs een verkoudheid was geweest, had je zeker ook een lot gekocht?' snauwde mijn moeder, toen hij een vissenkomp vol winegums had gewonnen door te raden hoeveel snoepjes er in de kom zaten. 'Je haat winegums!'

Kalm antwoordde mijn vader dat hij toch kon probéren om winegums lekker te gaan vinden? Wie weet vond hij ze bij de negenhonderddrieënzeventigste wel heerlijk!

'Bovendien,' voegde hij eraan toe, 'is onze Louie gek op winegums. Nietwaar, jongen?'

Ik zei maar dat dit inderdaad zo was, hoewel ik ze eigenlijk niet graag lustte.

'Geweldig,' verzuchtte mijn moeder. 'Dat wordt dan een tandartsrekening van minstens vijftig dollar.'

Maar goed, het was wel waar dat mijn vader voortdurend van alles won. Als ik zou moeten verklaren waarom het onze familie redelijk voor de wind ging, zou ik zeggen dat het kwam door het geluk van mijn vader. Wanneer ik bij hem in de buurt was, had ik het gevoel dat zijn geluk op mij afstraalde, en dat ook ik ooit een winnaar zou zijn.

Mijn moeder had zich vergist toen ze dacht dat ik in de stad gegarandeerd vriendjes zou vinden. Nadat ik op die eerste dag op de kleuterschool mijn bijnaam had gekregen, was ik erg op mijn hoede voor andere kinderen. Een jaar na onze verhuizing naar Berman Court was ik nog bijna net zo eenzaam als op het platteland bij mijn grootouders. Ik zeg 'bijna' omdat ik wel een soort vriend had gevonden. Zijn naam was Bobby Marconi, en hij woonde met zijn familie in ons gebouw op de eerste verdieping.

Zijn vader werkte 's avonds als receptionist in een hotel. Daarnaast probeerde hij een baantje bij het postkantoor te versieren, door in te vallen als een van de postbodes ziek was.

Onze vriendschap beperkte zich helaas tot de wandeling tussen ons huis en school. Als we 's middags in Berman Court waren teruggekeerd, zagen we elkaar meestal niet meer tot we de volgende ochtend weer naar school liepen. En ook in het weekend speelden we nooit met elkaar. De Marconi's woonden op zondag natuurlijk de mis bij in Mount Carmel, net als alle andere Italianen. Wij gingen naar St. Francis, de kerk waar de Ieren samenkwamen. Het was moeilijk te verkroppen dat mijn enige vriend in hetzelfde gebouw woonde, maar dat ik hem toch bijna nooit zag.

Mijn moeder zei dat de Marconi's zich liever niet met anderen bemoeiden. Toen ik vroeg waarom, antwoordde ze dat ze nou eenmaal zo waren. Je kon mensen niet tot vriendschap dwingen, en je kon ze al helemaal niet dwingen om vrienden met óns te zijn.

Ik begreep hier helemaal niets van. Mijn vader zei altijd dat je nooit genoeg vrienden kon hebben, dus waarom hadden de Marconi's er dan zo'n hekel aan? Hoe konden ze nou een vriendschap afwijzen met ons, de familie Lynch? De aardigste, interessantste mensen van de hele buurt! Maar mijn moeder legde me nogmaals uit dat niet iedereen was zoals wij. Andere mensen deden dingen vaak anders. Wij, of liever mijn vader, hadden de gewoonte iedereen op de hoogte te houden van wat er bij ons gaande was. En dan vooral als het goed met ons ging. Als mijn vader twintig dollar had gewonnen bij de loterij van de kerk, vertelde hij dat het liefst aan iedereen. Maar anderen hielden hun geluk liever voor zich, uit angst voor afgunst of opdringerige verzoeken om een kleine lening. Ik begreep niet veel van deze denkwijze.

Vlak voordat we naar Berman Court verhuisden, hadden mijn grootouders een televisie gekocht. Waarschijnlijk probeerden ze ons daarmee te overreden bij hen te blijven wonen. Mijn vader hield bijna net zoveel van tv-kijken als ik, en ik wist dat hij mijn moeder probeerde over te halen tot de aanschaf van een tweedehandstoestel. Mijn vader vond dat we ons dat best konden veroorloven. Mijn moeder, die alle rekeningen betaalde en het huishoudboekje bijhield, was het daar niet mee eens. Toevallig wist ik dat de Marconi's er ook over dachten een tv te kopen. Zonder het met mijn ouders te overleggen, zei ik tegen Bobby dat hij bij ons al onze favoriete programma's mocht komen kijken, als wij onze televisie eerder zouden hebben dan zij. Door dit aanbod hoopte ik dat Bobby's ouders ons zouden vragen bij hén te komen kijken, als zij de eerste zouden zijn. Dan kon ik in elk geval al mijn geliefde shows zien, totdat we geld genoeg hadden

om zelf een toestel te kopen. Destijds was ik ervan overtuigd dat televisie mensen dichter bij elkaar zou brengen. Nu weet ik dat het tegenovergestelde het geval is. Als de tv aanstaat, houden mensen hun voordeur liever dicht dan dat ze hem uitnodigend openzetten.

Ik had de indruk dat Mrs. Marconi en mijn moeder net zulke goede vrienden zouden willen worden als Bobby en ik, maar dat dit om de een of andere reden niet kon. Het leek wel alsof Mrs. Marconi – een bleke vrouw van Ierse afkomst – bang was om het appartement te verlaten. Als Bobby en ik uit school kwamen, stonden onze moeders soms beneden in de gang heimelijk te fluisteren. Mrs. Marconi droeg altijd wel een van Bobby's jongere broertjes op haar heup, en meestal gluurde een waterig oog door een kier in de deur nieuwsgierig de gang in. Wanneer Mrs. Marconi ons de trap op zag komen, verdween ze snel naar binnen. Alsof ze iets verkeerd had gedaan, en ik een spion was die haar misstap aan iemand zou verraden.

Mijn jonge verstand kon niet goed tegen raadsels en vaagheden. Dus bleef ik mijn moeder genadeloos ondervragen over het hoe en het waarom van onze moeizame relatie met de burens. Waarom mocht zij geen vriendinnen zijn met Mrs. Marconi? Hoe kwam het dat mijn vriendschap met Bobby beperkt moest blijven tot het wandelingetje van en naar school? Waarom konden onze gezinnen niet vriendschappelijk met elkaar omgaan? Het antwoord van mijn moeder bracht me nog meer in verwarring. Ze zei dat onze burens en wij totaal verschillend dachten over hoe de dingen gedaan moesten worden, en dat we maar weinig gemeen hadden.

Weinig gemeen, hoe kwam ze daar nou bij? Waren onze gezinnen niet juist elkaars spiegelbeeld? Mijn vader was een Ier, en mijn moeder een Italiaanse. Bij de Marconi's was het precies andersom! Toen we pas in Berman Court woonden, had ik me zelfs afgevraagd of onze gezinnen niet toevallig ergens in de war waren geraakt. Mrs. Marconi was zo zachtaardig dat ze in mijn ogen veel beter bij mijn vader paste dan bij haar huidige echtgenoot. Volgens mij zou ze lang niet zo nerveus en schrikachtig zijn als ze zou samenwonen met een goedgehumeerde man als Big Lou Lynch. En hoewel ik dat natuurlijk niet echt wenste, zag ik wel dat mijn moeder, die altijd haar mening gaf en niet bang was uitgevallen, een veel betere match voor Mr. Marconi zou zijn. Als zij dan samen naar Mount Carmel zouden gaan, en wij naar St. Francis, zou iedereen tenminste in de kerk zitten waar hij of zij thuishoorde. Ik was nog een kind en had natuurlijk totaal niet door dat in deze herschikking van onze ouders,

Bobby en ik nooit geboren zouden zijn. Het leek me gewoon veel handiger en praktischer, en ik begreep niet dat nog nooit iemand anders op dit idee was gekomen.

Na verloop van tijd begon ik te begrijpen waarom Bobby en ik geen dikke vrienden konden worden. Zijn vader had iets tegen mijn vader. Omdat iedereen mijn vader aardig vond, leek het er sterk op dat Mr. Marconi's koppig volgehouden afstandelijkheid opzettelijk was. Ik bestudeerde hem vaak aandachtig om uit te vinden wat er met hem aan de hand was.

Hij was lang niet zo groot als mijn vader, maar hij was stevig en gespierd. Als hij stilstond, leunde hij licht voorover. Daarbij balde hij voortdurend zijn vuisten, om vervolgens zijn handen meteen weer te ontspannen. Hierdoor leek het alsof hij zich telkens herinnerde dat hij zich niet mocht opwinden. Op zijn voorhoofd zat net onder de haargrens een paarse moedervlek, die groter en donkerder van kleur werd als hij zijn vuisten balde.

Waarom had deze man in vredesnaam zo'n hekel aan mijn vader? Van alle dingen die ik graag wilde begrijpen, was dit de meest prangende vraag. Vooral omdat het voor mij totaal onverklaarbaar was.

Het scheen iets te maken te hebben met het leger. Mr. Marconi had gediend, en mijn vader niet. Onze buurman nam hem dit zeer kwalijk. Mijn vader verklaarde dat hij vanwege platvoeten was afgekeurd, en dat het dus geen onwil of lafheid was geweest die hem buiten het leger had gehouden. Mr. Marconi glimlachte en mompelde: 'Toch vreemd hoe dat soort dingen soms gaan.' Waarna hij beweerde dat hij behoorlijk wat jongens kende die ondanks hun platvoeten in het leger hadden gezeten. 'Jammer hoor,' besloot hij op cynische toon. 'We hadden iemand zoals jij, die kennelijk overal verstand van heeft, goed kunnen gebruiken.'

'Je zou nog denken dat hij mee heeft gedaan aan de invasie in Normandië,' snoof mijn moeder minachtend, toen mijn vader haar over dit gesprek vertelde. Mrs. Marconi had haar verteld dat de oorlog al voorbij was tegen de tijd dat haar echtgenoot in Europa arriveerde. Dit was volgens mijn moeder precies de reden waarom Mr. Marconi nog steeds zo met de oorlog bezig was.

'Waag het niet dit aan iemand door te vertellen,' waarschuwde ze, toen ze beseftte dat ik nog in de kamer was. 'Eigenlijk hoor ik dit niet te weten. Bobby's moeder mag niet met vreemden over haar gezin praten.'

Als hij zijn postbode-uniform droeg, leek Mr. Marconi eigenlijk

wel een beetje op een soldaat. Het zou me niet verbaasd hebben als hij op een dag voorbij was gekomen met een geweer langs zijn zij. Volgens mijn moeder leidde hij zijn gezin aan de hand van militaire regels, waarbij de nadruk op ijzeren discipline lag.

Bij ons thuis hield mijn moeder me in het gareel, en dat was geen zware taak. Ik was vrijwel nooit ongehoorzaam of eigenwijs. Meestal was één boze blik genoeg om mijn gedrag bij te sturen. Mijn ouders hebben me nooit geslagen.

Bij de Marconi's ging het er kennelijk anders aan toe. Zoals gezegd handhaafde Mr. Marconi de orde in huis, en mijn moeder vreesde dat hij dat niet bepaald zachtzinnig deed. Zou dat nog een andere reden zijn waarom hij mijn vader, die altijd zijn handen thuishield, niet zo mocht?

Ik was niet alleen in mijn onbegrip over de afkeer die Mr. Marconi voor ons voelde. Mijn vader begreep er ook niets van. Elke keer dat hij Mr. Marconi op de gang tegenkwam, was hij in zijn verwarring nog veel vriendelijker tegen hem dan tegen andere mensen.

'Lou,' zei mijn moeder dan, 'laat die man met rust. Als hij je niet aardig vindt, dan vindt hij je niet aardig, punt uit.'

'Wat heb ik hem nou misdaan? Dat zou ik weleens willen weten. Ik heb niks verkeerd gedaan, helemaal niks niet.'

'Dat weet ik Lou,' verzuchtte mijn moeder. 'Laat hem toch maar met rust.'

Maar dat kon hij niet. Dat wist ik nog wel. Hij hield Mr. Marconi voortdurend in de gaten. Als hij de kans kreeg, onderschepte hij hem bij de brievenbussen in de gang. Aan zijn houding zag ik dan dat hij vastbesloten was ervoor te zorgen dat de buurman hem aardig zou gaan vinden. Als dat niet lukte, zou hij in elk geval te weten komen waaróm Mr. Marconi zijn vriend niet wilde zijn.

Als ijsbreker gebruikte mijn vader meestal een van zijn geliefde onderwerpen: geld, en met name hoe duur alles tegenwoordig was. Dat er geen eind kwam aan alle rekeningen. Hoe je je uiterste best moest doen om alles op tijd te kunnen betalen, laat staan dat je nog een beetje kon sparen. Volgens mijn vader was dit een onderwerp dat iedereen aansprak, en waar iedereen wel wat over te zeggen had. Ideaal dus, voor een vriendelijk praatje met de buurman.

'Wat Tessa dit weekend weer heeft uitgegeven aan winterkleding voor onze Louie,' begon mijn vader voorzichtig. 'Ongelooflijk! En dan hebben wij nog maar één kind. Ik kan me bijna niet voorstellen hoe dat moet als je er drie hebt. Dat zal best zwaar zijn.' Hier laste hij

een korte pauze in, om Mr. Marconi een kans te geven te zeggen dat hij met hem meevoelde. Waarna ze, als de buurman dat wilde, verder konden spreken over de prijs van kinderjassen en -laarzen. Mijn vader ging er volgens mij van uit dat Mr. Marconi met zijn twee banen meer geld verdiende dan hij bij de zuivelfabriek. Maar hij dacht ongetwijfeld ook dat met drie kinderen, en een zwangere vrouw, de buurman in hetzelfde financiële schuitje moest zitten als hij. Bovendien waren er geruchten dat het hotel gesloten zou worden.

‘Ik zeg tegen Tessa, ik zeg, je hoeft heus geen Calloway-prijzen te betalen,’ vervolgde mijn vader, toen Mr. Marconi weigerde iets terug te zeggen. ‘Wat mij betreft zou ze best naar Foreman mogen gaan, waar alles goedkoper is. Maar zij vindt dat goedkoop duurkoop is, en ik geloof dat ik haar daarin gelijk moet geven.’ De avond ervoor, toen hij hoorde hoeveel mijn winterkleden hadden gekost, had hij lang niet zo lankmoedig gereageerd! Nu was hij, na een nachtje slapen, kennelijk wat milder gestemd. Daarbij zag ik aan hem dat hij ook een beetje trots was dat hij zoveel geld aan zijn zoon had uitgegeven. ‘Als je het geld hebt,’ vervolgde mijn vader zijn financiële betoog, ‘waarom zou je het je kinderen dan niet gunnen? Toch? Kijk, als je het nou niet hébt, dat is een ander verhaal. Maar als het wél hebt, waarom zou je dan voor je koters niet een centje meer uitgeven?’

‘Omdat je die cent morgen hard nodig kunt hebben,’ snauwde Mr. Marconi uiteindelijk. Waarna hij mijn vader opzijduwde, en de deur – harder dan naar mijn mening nodig was – voor zijn neus dichtsloeg.

‘Loop toch niet altijd zo tegen die man op te scheppen,’ wees mijn moeder hem dan terecht. ‘Je weet toch dat die jongens alleen maar tweedehandskleren dragen?’

‘Waar geven ze hun geld dán aan uit?’

‘Lou, dat gaat je niet aan. Laat de man met rust. Hij mag je niet.’

‘Dan zou ik weleens willen weten waarom. Ik heb hem niks misdaan, helemaal niks niet.’

Na dit soort gesprekken wreef mijn moeder altijd stevig over haar slapen.

Over één ding waren de familie Lynch en de familie Marconi het wel eens. Ze wilden zo gauw ze het zich konden veroorloven West End verlaten. Vooral mijn moeder zag Berman Court als een tijdelijke oplossing. Ze had vanaf het begin iets willen huren in East End. Maar ze was opgegroeid tijdens de depressie, en daardoor was ze erg zuinig geworden. Haar argument om niet klakkeloos geld uit te geven, was

dat je beter niets kon hebben, dan vandaag niet weten of je het morgen weer zou kwijtraken. Ze had medelijden met Mrs. Marconi, die voortdurend zwanger was. Volgens mijn moeder werd die arme vrouw met elke nieuwe baby vaster aan West End geketend.

Ik weet nog hoe ik op een middag bij de Marconi's aan de deur klopte en lange tijd in de gang moest wachten. Binnen klonken geluiden, dus ik wist zeker dat er iemand thuis was. Sterker nog, ik had het gevoel dat iemand pal achter de deur stond te luisteren, in de hoop dat degene die had aangeklopt snel zou verdwijnen. Pas nadat ik voor een tweede keer op de deur had geklopt, gaf Mrs. Marconi antwoord.

'Wie is daar?' kwam haar trillende stem van achter de gesloten deur. Toen ik zei wie ik was, mompelde ze gehaast: 'Bobby kan niet buiten komen spelen.' En dat terwijl ik alleen maar iets wilde terugbrengen wat mijn moeder de dag tevoren had geleend.

'Die vrouw is doodsbang,' zei mijn moeder, toen ik haar vertelde wat er was gebeurd. Ik vroeg waar ze dan zo bang voor was, en mijn moeder antwoordde dat ze dat niet wist. Daar geloofde ik niets van. Het beangstigde me dat er een of ander onbekend ding in ons gebouw rondwaarde dat een volwassen vrouw de stuipen op het lijf joeg. En ik vroeg me bezorgd af of mijn vader ons ertegen zou kunnen beschermen.

Pastoor Gluck had mijn moeder overgehaald me na de kleuterschool in te schrijven bij St. Francis, de enige katholieke lagere school in Thomaston. Ik verdenk haar ervan dat ze had toegegeven, omdat ze – overigens tevergeefs – hoopte dat mijn bijnaam me niet naar mijn nieuwe school zou volgen.

Toen we in de derde klas zaten, stuurden Bobby's ouders hem met tegenzin ook naar St. Francis. Bobby zat eerst op de openbare school, Cayoga Elementary. Daar was hij bevriend geraakt met een groep rauwdouwers, en hij was meerdere malen geschorst omdat hij had gevochten. Over dat laatste maakte Mrs. Marconi zich vooral zorgen. In een van hun stiekeme gesprekken op de gang had mijn moeder haar waarschijnlijk gezegd dat de jongens op St. Francis lang niet zo vechtlustig waren, en dat het ook goed voor mij zou zijn als Bobby daar naar school ging. We zouden elke dag samen naar school lopen, en zo misschien wel echte vrienden worden.

Mrs. Marconi zag dit wel zitten, maar ze was bang dat haar man het extra geld niet zou willen betalen. Tot onze verbazing kreeg ze toch haar zin. Mijn moeder veronderstelde dat Mr. Marconi was overge-

haald met het argument dat de jongens op St. Francis een uniform moesten dragen, iets waar hij volledig achter stond. In zijn ogen leidde de correcte kleding tot correct gedrag.

Cayoga Elementary stond vlak bij Berman Court, maar St. Francis was ver weg, wel twaalf huizenblokken in de tegenovergestelde richting! En het lag ook nog eens aan de andere kant van de Cayoga. Op de heen- en terugweg moesten we de rivier via een voetbrug oversteken.

Op beide scholen werden de leerlingen aan het eind van de dag per klas naar huis gestuurd, elke tien minuten één, te beginnen bij de laagste klas. Als je in de eerste klas zat, en je had een broer of zus in de tweede of derde klas, mocht je in het kantoor van de hoofdonderwijzer wachten tot de hogere klassen uitgingen. Anders moest je meteen naar buiten lopen en regelrecht naar huis gaan. Er zat echter een zwakke plek in dit systeem. De oudere kinderen van de openbare school waren op dezelfde tijd vrij als de jongere kinderen van St. Francis.

Leerlingen van St. Francis werden uitgelachen omdat ze een schooluniform moesten dragen, en les kregen van de nonnetjes. Kinderen die door de voordeur van de school naar buiten gingen, kregen vaak een spervuur van spottende opmerkingen over zich heen. Voor anderen, zoals ik, was de kortste weg naar huis via de achterdeur. Eerst liepen we over het kleine schoolplein en dan kropen we door een gat in het hek naar buiten. Daarna volgden we een pad tussen de bomen, langs de steile oever van de Cayoga naar de smalle voetbrug. Nadat we die waren overgestoken, klommen we tegen de andere oever op. Vanaf hier was het voor Bobby en mij nog maar een klein stukje naar ons huis in Berman Court.

Het engste stuk van deze weg was de brug. Doordat deze vrij diep in een geul lag, was hij niet te zien vanaf de schoolkant, maar ook niet vanaf de straat aan de andere kant. Het duurde maar een minuut om van de ene oever af te dalen en weer tegen de andere op te klimmen.

Het werd gevaarlijk als de jongens van de openbare school eerder bij de brug waren aangekomen dan wij. Als er dan geen ouders in de buurt waren, moesten de kinderen van St. Francis tol betalen om de brug over te mogen. Deze tol kon van alles zijn: een cent, een knikker, een oud, taai koekje, wat je maar in je zak had. Als je niets bij je had, of bijvoorbeeld alleen maar een potloodstompje, namen ze je hoofd in een armklem. Vervolgens werd je met een heupzwaai op de grond gesmeten, en dan hartelijk uitgelachen als je doodsbang wegvluchtte

in de richting waar je vandaan kwam. Elke keer als Bobby Marconi thuisbleef van school, zorgde ik ervoor dat ik iets bij me had.

Bobby hoefde nooit tol te betalen, en als hij bij me was, kon ik ook gewoon doorlopen. Hij kende de jongens die ons de tol aftroegden. Ze behoorden tot de groep waarmee hij het jaar daarvoor op school in de problemen was geraakt. Hun leider, een jongen die Jerzy Quinn heette, was zelfs samen met Bobby geschorst. Door deze verwantschap was er een behoedzame vriendschap ontstaan, maar ook een zekere rivaliteit.

Jerzy noemde Bobby vaak plagerig een slappe katholiek die alleen nog maar met meisjes omging (volgens mij overduidelijk een verwijzing naar mijn bijnaam), waarop Bobby vroeg of Jerzy soms net zo mooi kon zingen als zijn vader. Jerzy's vader was een alcoholist die als hij dronken was luidkeels begon te zingen, totdat hij ladderzat in de goot bij de looierij ter aarde stortte.

De enige keer dat ze in die tijd openlijk vijandig tegen elkaar waren, was vanwege mij. Aan het begin van het schooljaar hadden de zogenaamde tolbeambten me te pakken. Een van hen, Perry Kozlowski, nam mijn hoofd in een armklem, terwijl de anderen mijn zakken doorzochten. Opeens stapte Bobby naar voren en zei dat ik bij hem hoorde en dus niets hoefde te betalen. Hij betwistte niet dat deze jongens de baas waren over de voetbrug, maar hij benadrukte dat ze mij met rust moesten laten, omdat ik zijn vriend was.

‘En wie ben jij dan wel?’ vroeg Perry. Met mijn hoofd nog altijd stevig onder zijn arm geklemd, begon hij heftig met Bobby te discussiëren over de geldigheid van deze uitzondering op de vage tolregels.

Uiteindelijk maakte Jerzy Quinn een eind aan het geruzie: ‘Laat hem gaan, Perry. Dat ventje is al die moeite niet waard.’

Toen we alleen waren, vroeg ik aan Bobby waarom hij geen tol hoefde te betalen, iets wat me natuurlijk zeer verbaasde. Hij haalde zijn schouders op en keek me aan alsof ik hem had gevraagd een elementaire natuurwet te verklaren.

‘Sommigen van ons hoeven dat nou eenmaal niet, Luce,’ zei hij. ‘En anderen ...’ We wisten allebei wat er gebeurde met mensen die in deze categorie vielen.

De bescherming tegen de tolbeambten was een van de vele redenen waarom ik zo blij was met Bobby's vriendschap. Ik was dan ook diep ongelukkig toen het gezin aan het eind van het schooljaar naar East End verhuisde. Mr. Marconi had een vaste aanstelling bij het postkantoor gekregen.